

“ปรากฏการณ์พลิกประวัติศาสตร์คาบสมุทรเกาหลี” : ความหวังการรวมชาติ หรือสันติภาพบนทางแพร่ง ?

หัวเดือน เม.ย.-มิ.ย.๒๕๖๑ ที่เกาหลี มีการประชุมสุดยอดผู้นำครั้งสำคัญที่จะพลิกประวัติศาสตร์ของคาบสมุทรเกาหลีถึงสองครั้ง ได้แก่ การประชุมสุดยอดผู้นำเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้ และการประชุมสุดยอดผู้นำสหรัฐฯ-เกาหลีเหนือ ซึ่งอาจเปลี่ยนสถานการณ์ความขัดแย้งบนคาบสมุทรเกาหลีไปตลอดกาล โดยผู้นำเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ได้ลงนามใน “ปฏิญญาปันมุนจอม” ที่มีจุดมุ่งหมายในการยุติสงครามเกาหลีอย่างเป็นทางการ สำหรับการประชุมสุดยอดผู้นำสหรัฐฯ-เกาหลีเหนือ ก็มีเป้าหมายสำคัญในการค้นหาหนทางที่จะรักษาสันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลีและประชาคมโลกให้ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งถือว่าเป็นก้าวสำคัญในการวางแนวทางไปสู่ “การรวมชาติ” บนคาบสมุทรเกาหลี ดังนั้นประชาคมโลกรวมทั้งไทยจึงควรจะต้องมีการติดตามและวิเคราะห์สถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นบนคาบสมุทรเกาหลีอย่างใกล้ชิดต่อไป

สถานการณ์ความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลีระหว่างเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้ในช่วงที่ผ่านมา มีสาเหตุหลักมาจากการเดินหน้าสู่การเป็นประเทศที่มีอาวุธนิวเคลียร์ในครอบครอง แต่การเปลี่ยนแปลงบนคาบสมุทรเกาหลีในระยะหลังนั้น เกาหลีเหนือเป็นฝ่ายเริ่มต้นลดความขัดแย้งและยื่นข้อเสนอการเจรจาสันติภาพ ซึ่งถือว่าเป็นก้าวสำคัญที่จะปูทางไปสู่ “การรวมชาติ” บนคาบสมุทรเกาหลี จึงต้องมาทำความเข้าใจกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งติดตามสถานการณ์ที่จะพิจารณาต่อไปอย่างใกล้ชิด

★ การประชุมสุดยอดผู้นำเกาหลี

เมื่อ ๒๗ เม.ย.๒๕๖๑ นายคิม จองอิล ผู้นำสูงสุดของเกาหลีเหนือ ร่วมประชุมสุดยอดกับ นายมุน แจอิน ประธานาธิบดีเกาหลีใต้ ณ หมู่บ้านปันมุนจอม เขตปลอดทหารระหว่างสองเกาหลี (Korean Demilitarized Zone: DMZ) โดย นายคิม จองอิล ถือเป็นผู้นำเกาหลีเหนือคนแรกที่เดินทางเยือนเกาหลีใต้นับตั้งแต่สงครามเกาหลี (๒๔-๗-๒๔๙๖) สิ้นสุดลง

การประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำเกาหลีครั้งนี้ “มีใช้ครั้งแรก” กล่าวคือ ทั้งสองเกาหลีมีความพยายามในการเจรจาเพื่อการรักษาสันติภาพมาแล้วหลายครั้ง โดย ครั้งแรก เมื่อ ๑๓ มิ.ย.๒๕๔๓ เป็นการพบกันระหว่างประธานาธิบดี คิม แดจุง ของเกาหลีใต้ กับประธานาธิบดี คิม จองอิล ของเกาหลีเหนือ ครั้งที่ ๒ เมื่อ ๒ ต.ค.๒๕๕๐ เป็นการพบกันระหว่าง ประธานาธิบดี โนห์ มูฮยอน ของเกาหลีใต้ กับประธานาธิบดี คิม จองอิล ของเกาหลีเหนือ และ ครั้งที่ ๓ เมื่อ

๒๗ เม.ย.๒๕๖๑ ประธานาธิบดี มุน แจอิน ของเกาหลีใต้ พบกับประธานาธิบดี คิม จองอิล ของเกาหลีเหนือ ซึ่งการประชุมครั้งนี้ถือเป็นการหารือระดับผู้นำของสองเกาหลีเป็นครั้งแรกในรอบ ๑๑ ปี

สำหรับผลการประชุมครั้งล่าสุดนี้ ผู้นำเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ได้มีการลงนามใน “ปฏิญญาปันมุนจอม” หรือ “ปฏิญญาปันมุนจอมเพื่อสันติภาพ ความรุ่งเรือง และการรวมชาติบนคาบสมุทรเกาหลี” (Panmunjeom Declaration for Peace, Prosperity and Unification on the Korean Peninsula) โดยมีใจความสำคัญ ได้แก่ (๑) การยืนยันที่จะปลดอาวุธนิวเคลียร์ ยุติการย้าย และ การไม่ใช้กำลังต่อกัน โดยจะปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัด (๒) การเปลี่ยนเขตปลอดทหารให้เป็นเขตสันติภาพ (๓) การจัดการหรือระงับกองกำลังอย่างสม่ำเสมอ และลดอาวุธเมื่อความตึงเครียดทางทหารสิ้นสุดลง (๔) การจัดตั้งสำนักงานเพื่อความร่วมมือในเขตนิคมอุตสาหกรรมแกซองในฝั่งเกาหลีเหนือ เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ระหว่างเจ้าหน้าที่ทั้งสองฝ่าย และ (๕) การส่งเสริมความร่วมมือ โดยจะจัดการหรือระงับสงครามในประเด็นมนุษยธรรม และรื้อฟื้นการจัดการตามมติต่อไป

สำหรับการยุติสงครามเกาหลีอย่างเป็นทางการ จะให้มีการเจรจา ๓ ฝ่ายกับ สหรัฐฯ หรือ ๔ ฝ่ายร่วมกับจีนและ สหรัฐฯ เพื่อจัดทำสนธิสัญญาสันติภาพ โดยทั้งสองฝ่ายจะประกาศยุติสงครามภายในปี ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นปีที่ครบรอบ ๖๕ ปี การลงนามข้อตกลงหยุดยิง (Korean Armistice Agreement) ที่ลงนามไว้เมื่อ ๒๗ ก.ค.๒๕๕๖ การประชุมในครั้งนี้ถือว่าเป็นประโยชน์แก่สองชาติเกาหลี ดังนี้

ความหวังการรวมชาติบนคาบสมุทรเกาหลี

การประชุมสุดยอดผู้นำเกาหลี ครั้งที่ ๓ หมู่บ้านปันมุนจอม ฝั่งเกาหลีใต้

การประชุมสุดยอดผู้นำ สหรัฐฯ-เกาหลีเหนือ; โรงแรมคาปัลด์วิลล์ มิซึชิปรี

ด้านการเมืองและความมั่นคง ถือว่าเป็นการลดความกดดันทางการทหาร เพราะที่ผ่านมาทั้งสองประเทศยังถือเป็นคู่สงครามในทางนิตินัย เนื่องจากมีการลงนามเพียงสัญญาหยุดยิง (Armistice) มิใช่ยุติสงคราม นอกจากนี้ การยืนยันที่จะปลดอาวุธนิวเคลียร์ ยุติการยั่วยุ และการไม่ใช่กำลังต่อกัน จะเป็นการเปิดทางให้เกาหลีเหนือเข้ามา มีปฏิสัมพันธ์กับประชาคมโลกอย่างสร้างสรรค์และอาจนำไปสู่การรื้อฟื้นการเจรจา ๖ ฝ่ายระหว่าง สหรัฐฯ เกาหลีเหนือ จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และรัสเซียขึ้นอีกครั้ง หลังจากเกาหลีเหนือประกาศถอนตัวจากการเจรจาไปในปี ๒๕๕๒ **ด้านเศรษฐกิจ** สำหรับเกาหลีเหนือ จะนำมาซึ่งนโยบายการค้าที่ผ่อนปรนมากขึ้น และในอนาคตหากมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานตามปฏิญญาปันมุนจอม การลงทุนของรัฐบาลสองเกาหลีย่อมเป็นการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เกิดการจ้างงานและกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ พร้อมทั้งเป็นการเพิ่มความมั่นใจของนักลงทุนในการที่จะลงทุนในตลาดหุ้นหรือการทำธุรกิจเพิ่มขึ้น **ด้านสังคมและวัฒนธรรม** การรื้อฟื้นการจัดจรรวมญาติสำหรับชาวเกาหลีในบริเวณเขตชายแดน และการสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬาอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นการสานสัมพันธ์ทางสายเลือดของประชาชนเกาหลีให้กลับมาอีกครั้ง

★ การประชุมสุดยอดผู้นำสหรัฐฯ-เกาหลีเหนือ

เมื่อ ๑๒ มิ.ย.๒๕๖๑ ประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ของสหรัฐฯ ได้เข้าร่วมประชุมสุดยอดกับ นายคิม จองอึน ที่โรงแรมคาเปลลาบนเกาะเซนโตซา ของสิงคโปร์ ซึ่งถือเป็นการประชุมสุดยอดผู้นำสหรัฐฯ-เกาหลีเหนือครั้งแรกในประวัติศาสตร์ และเป็นการนำพาผู้นำประเทศคู่สงครามเกาหลีใต้นั่งโต๊ะเจรจาร่วมกันได้เป็นครั้งแรกในรอบเกือบ ๗๐ ปี นับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามเกาหลี ซึ่งการประชุมครั้งนี้มีเป้าหมายสำคัญในการค้นหากลไกที่จะรักษาสันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลีและประชาคมโลกให้ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งรวมไปถึงการยุติโครงการพัฒนาและทดสอบอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ

โดยที่ผ่านมาเกาหลีเหนือมุ่งมั่นที่จะเป็นที่ยอมรับในฐานะชาติที่มีอาวุธนิวเคลียร์ โดยเฉพาะหลังจาก สหภาพโซเวียตล่มสลาย เกาหลีเหนือจึงมุ่งมั่นพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์เพิ่มขึ้นเพื่อความอยู่รอด แม้ในปี ๒๕๓๗ สหรัฐฯ เสนอจะช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ แลกกับการที่เกาหลีเหนือระงับโครงการนิวเคลียร์ แต่ข้อตกลงต้องพังลงเมื่อทั้งสองฝ่ายไม่ทำตามคำมั่นสัญญาที่เคยให้ไว้ ต่อมาในปี ๒๕๔๖ เกาหลีเหนือถอนตัวจากสนธิสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ (Nuclear Non-Proliferation Treaty: NPT) และต่อมาปี ๒๕๕๔ เมื่อ นายคิม จอง อึน ขึ้นสู่อำนาจก็ได้เร่งพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ด้วยหวังที่จะให้พ้นภัยคุกคามจากสหรัฐฯ จึงไม่มายเลยที่ผู้นำทั้งสองประเทศนี้จะพบกันในฐานะคู่เจรจา

ผลการประชุมฯ มีใจความสำคัญ ได้แก่ (๑) การสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับเกาหลีเหนือขึ้นใหม่ บนพื้นฐานของความต้องการของประชาชนของทั้งสองประเทศ (๒) ความพยายาม

ร่วมกันสร้างสันติภาพที่มั่นคงและถาวรให้แก่คาบสมุทรเกาหลี (๓) เกาหลีเหนือให้คำมั่นว่าจะเดินหน้ากระบวนการปลดอาวุธนิวเคลียร์ โดยสมบูรณ์บนคาบสมุทรเกาหลี ตามที่ได้ลงนามไว้ในปฏิญญาปันมุนจอม และ (๔) สหรัฐฯ กับเกาหลีเหนือจะร่วมมือในการกู้คืนซากศพของผู้ต้องขัง เชลยศึก รวมทั้งการส่งกลับกลุ่มผู้ที่ได้รับการระบุตัวตนแล้วทันที

★ บทสรุป

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงบนคาบสมุทรเกาหลีในระยะหลังนั้น เกาหลีเหนือขึ้นมาเป็นผู้เล่นสำคัญในเวทีระหว่างประเทศ ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับชาติมหาอำนาจทั้งการเดินทางเยือนจีนเพื่อพบปะหารือกับประธานาธิบดีสี จิ้นผิง เมื่อ มี.ค.๒๕๖๑ ที่ผ่านม และ การเข้าร่วมประชุมสุดยอดผู้นำครั้งประวัติศาสตร์ทั้งสองครั้ง ซึ่งถือเป็นความพยายามของผู้นำเกาหลีเหนือที่จะปรับจุดยืนจากท่าทีก้าวร้าว มาเป็นการใช้วิธีทางการทูตมากยิ่งขึ้น และเป็นก้าวสำคัญที่จะปูทางไปสู่ “การรวมชาติ” บนคาบสมุทรเกาหลี

สำหรับไทย นอกจากการติดตามสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงอย่างใกล้ชิดแล้ว ยังควรเตรียมการสำหรับตลาดการค้าที่จะขยายตัวใหญ่ขึ้น โดยที่ผ่านมามาไทยจัดเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญ ๕ ลำดับแรก ของเกาหลีเหนือร่วมกับจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป สำหรับการค้าระหว่างไทยกับเกาหลีใต้ ก็มี การขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๑ มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับเกาหลีใต้ อยู่ที่ ๒,๒๙๐.๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ อันเป็นผลมาจากความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี (ASEAN-Republic of Korea Free Trade Agreement: AKFTA) ซึ่งทิศทางการเชิงบวกดังกล่าวจะเป็นโอกาสในการขยายการค้าและการลงทุนของไทยได้ในอนาคต

สำหรับกองทัพ หากในอนาคตเกิดสันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลีขึ้นจริง ถือเป็นโอกาสของกองทัพที่จะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับเกาหลีเหนือ แต่อย่างไรก็ตาม อนาคตการรวมชาติของทั้งสองเกาหลียังคงเผชิญกับความท้าทายอีกมากทั้งความแตกต่างด้านอุดมการณ์ทางการเมือง โครงสร้างพื้นฐานและด้านประชากร ซึ่งการประชุมสุดยอดผู้นำเกาหลีเหนือ-เกาหลีใต้ ถึง สหรัฐฯ-เกาหลีเหนือ ที่ผ่านมานั้นถือเป็นความหวังสันติภาพบนทางแพร่ง หรือเป็นความหวังการรวมชาติบนคาบสมุทรเกาหลีที่มั่นคงถาวรหรือไม่ คงเป็นเรื่องที่ต้องจับตามองกันต่อไป

ข้อมูลอ้างอิง

- <https://www.posttoday.com/world/549174>.
- https://www.bbc.com/thai/live/international-44441803?ocd=socialflow_facebook
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. เรื่อง “ผู้นำเกาหลีเหนือเยือนจีน สัญญาณเชิงบวกแห่งการรวมชาติบนคาบสมุทรเกาหลี?”. เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง. (ฉบับที่ ๑๗/๒๕๖๑), วันที่ ๑-๑๕ เมษายน ๒๕๖๑

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSU 1๐๖๑๒ กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง ผและผู้จัดการ (ศสย. สปท.) / 1 : ๒๒๗๕ ๕๗๑๕ - ๑๖

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม

อื่นๆ .....

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

บทวิเคราะห์โดย น.ส.ศิวลีย์ สิริโรจน์บริรักษ์ นักวิจัย ศสย.สปท.

จัดทำโดย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โทร./โทรสาร : ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕ - ๑๖ website : <http://ssc.rtarf.mi.th>